

روستاگردی

انجدان / مرکزی

زهره ترکمانی

عکس‌ها:

بهنام یوسفی

● انجدان

واژه انجدان برگرفته یا تغییر یافته انگدان و نام گیاهی است که ماده آنغوزه را از آن می‌گیرند. این نکته‌ای است که سیده حاجیه کبری یادآوری می‌کند. او که به گفته خودش سه حکومت را دیده، می‌گوید: «اطراف روستا، گیاه انجدان به فراوانی در بهار می‌روید و نام روستا از نام این گیاه علفی که ساقه‌ای ضخیم و استوانه‌ای دارد، گرفته شده است». گیاه با گل‌های چتری‌اش کنار رود به ردیف روییده و از میان برگ‌های ضخیم، گوشتی آبدار و لوزی شکل سبز تیره، گل چتری زرد رنگ با ۱۲ شعاع نابرابر خودنمایی می‌کند. ریشه گیاه، بویی معطر و طعمی تلخ، گزنده و کمی شیرین و خاصیت دارویی دارد. انتشار جغرافیایی این گیاه در مناطقی مانند مازندران، گیلان، آذربایجان، تهران و خراسان ذکر شده؛ اما مرکز پیدایش این گیاه روستای تاریخی انجدان اراک است.

● نام‌گذاری روستا از انکوره تا انجدان

حاجی میرزا؛ پیر نامدار روستا که بیش از یک قرن از عمرش می‌گذرد، درباره نام روستا می‌گوید: در منابع مختلف و منبع قابل دسترس نوشته استاد دهگان این طور آمده که واژه «انجدان» معرب واژه «انگدان» است. در متون تاریخی از روستا با عنوان «انکوره» و «آنغوزه» هم نام برده شده است. معتبرترین تعریف این است که نام این ده از نام گیاه انگدان که صمغ آن در این روستا تولید و برای صادرات به کشورهای دیگر نیز استفاده می‌شود، گرفته شده است. به گفته این پیر کهن، نام انجدان در منابع قدیمی به صورت‌های انکوان و انگدان نیز آمده که پس از اقامت امامان اسماعیلی در این محل به «انجدان» تغییر یافته و باقی مانده است.

● رود غلتان؛ راز ماندگاری روستا

آنچه از دیرباز از یک هزار و اندی سال پیش روستای انجدان را همچنان زنده

نگه داشته، چشمه‌های آبی است که از کوه‌های مرتفع اطراف روستا جریان یافته و سفره‌های زیرزمینی و قنات‌ها را پرآب نگه داشته است. آن گونه که اهالی می‌گویند چشمه انجدان همان سفره آب معدنی محلات است و آب این چشمه بسیار گوارا و سبک، آب مصرفی مردم روستا را تأمین می‌کند. این آب پس از عبور از کوچه‌ها در منطقه بالاده به شکل آبنا جاری شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد. روستای کوهپایه‌ای انجدان در دهستان مشک‌آباد واقع در بخش مرکزی شهرستان اراک در استان مرکزی است که ارتفاعش از سطح دریا ۲ هزار متر است. سیمای کوهستانی انجدان آراسته به سرفرازی کوه‌های بسیاری مثل کوه چشمه و برف شاه، ارتفاعات سه تاقچه و کوه لانه پلنگ واقع در بالای محل اولیاست که غاری پر رمز و راز در آن وجود دارد. کوه سیده، دیگر ارتفاع بلند روستاست که سیدهای انجدان در پایین کوه به خاک سپرده شده‌اند. فراوانی غارهای کوچک و بزرگ، یکی از جاذبه‌ها برای صعود کوهنوردان به ارتفاعات روستاست. در بستر سیراب زمین و سفره‌های پر آب، دامداری و کشاورزی، اقتصاد بومی مردم انجدان را تشکیل می‌دهد.

● انجدان روستایی با قدمت تاریخی بیش از اسلام

روستای کوچک انجدان ۱۸ باب مسجد و حسینیه دارد که نشانه اهمیت فرهنگی و مذهبی و پیشینه‌ای مرتبط به امامان اسماعیلی است. «آسید علی» متولی مسجد سرچشمه، مشهور به مسجد شاه خلیل‌الله درباره قدمت تاریخی این اماکن مذهبی می‌گوید: «مسجد جامع از دیگر مسجدهای روستاست که توسط شاه خلیل‌الله تعمیر شد و تاریخ بنای آن را به سده‌های نخستین اسلام نسبت می‌دهند».

به گفته او مستندهای تاریخی، قدمت این روستا را پیش از اسلام نشان می‌دهد که مرکز تجدید حیات فرهنگی و تبلیغی و جایگاه امامان اسماعیلی نزاری پس از سقوط الموت بوده است. او می‌گوید: «از پیشینه کهن انجدان تا سده هشتم

اهالی معتقدند که سلمان فارسی اهل همین منطقه بوده است

انجدان؛ روستای تاریخ و طبیعت

صدای شُر شُر آبی که از چشمه پریرکت بالادست منشأ گرفته و در مسیر نهر باریک، کوچه‌های روستا را یک به یک رد می‌کند، خوش‌آهنگ‌ترین موسیقی است که در جاده سر بالایی رو به روستا گوش را نوازش می‌دهد. سنگ‌های همراه شده با آب گاه به هم برخورد کرده و وزن موسیقی نهر روان را تغییر می‌دهند. زیر درختان بید مجنون و توت که با برگ‌های رنگ به رنگشان در این آغاز پاییز، در خطی منظم کنار بستر رود روان به صف شده‌اند، بزغاله‌های از گله رمیده زنگوله به پا که به شوق آبتنی می‌دوند و در هنگام دویدن، گیاهان زیر درختان را له می‌کنند، عطر خوش برگ‌های علفی گوشتی و ریشه له شده، این فضا را آکنده می‌کند. این بوی معطر از آن گیاه علفی به نام «انجدان» است که گل‌های چتری زرد رنگش در سبزینه تیره برگ‌ها جلوه‌گری می‌کند و روستای هزار ساله کوهپایه‌ای که در ۲۷ کیلومتری اراک واقع شده، نامش را از این گیاه به ودیعه گرفته است.